

KENTÄN- VALTAAJAT

RAKKAUTENA JALKAPALLO

Matti Apunen | Karo Hämäläinen | Juha Kanerva
Sami Kolamo | Tommy Lindgren | Veera Luoma-aho
Tommi Melender | Marianne Miettinen | Tuomas Nevanlinna
Johanna Nordling | Olli Rehn | Johanna Venho

toimittaneet

TOMMI MELENDER • KARO HÄMÄLÄINEN

TOMMI MELENDER
KARO HÄMÄLÄINEN (toim.)

KENTÄN- VALTAAJAT

RAKKAUTENA JALKAPALLO

Matti Apunen | Karo Hämäläinen | Juha Kanerva
Sami Kolamo | Tommy Lindgren | Veera Luoma-aho
Tommi Melender | Marianne Miettinen | Tuomas Nevanlinna
Johanna Nordling | Olli Rehn | Johanna Venho

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© WSOY JA KIRJOITTAJAT 2020

ISBN 978-951-0-45189-2

PAINETTU EU:SSA

Sisällys

- Aku Ankasta kohtaloon 5
- OLLI REHN Kentän miehen futismietteitä:
yhteisöllisyys ja kansainvälisyys 15
- SAMI KOLAMO Maradonan kultainen
kosketus Aztecalla 33
- VEERA LUOMA-AHO Syitä rakastaa
Megan Rapinoeta 49
- TUOMAS NEVANLINNA Uskonto ja
jalkapallo 73
- MARIANNE MIETTINEN Onnistumisten
mahdollistaja 99
- JOHANNA VENHO Radikaalia empatiaa eli
futismutsin uskontunnustus 115
- MATTI APUNEN Howay the lads! 135
- TOMMY LINDGREN Lintu ja
taivaansininen 155
- KARO HÄMÄLÄINEN Wannabe-fani 173
- TOMMI MELENDER Enemmän kuin
pelkkä peli 185
- JUHA KANERVA Pikkumaiden
menestysreseptit 203
- JOHANNA NORDLING Kuinka minusta
tuli Borussin 221

Aku Ankasta kohtaloon

Paperilla voitto oli aivan selvä. Liechtensteinissa on alle kolmetuhatta 20–35-vuotiasta miestä. Heistä joka kahdessadas marssisi tänä iltana Töölön jalkapallostadionille pelaamaan Suomen jalkapallomaajoukkuetta vastaan.

Kun Suomen miesten jalkapallomaajoukkueesta on kyse, mikään ei kuitenkaan ole varmaa. Jalkapallomaajoukkueesta on mielikuvissa kehittynyt alati epäonnistuva Aku Ankka, kestovitsien aihe.

Väkeä virtasi Taka-Töölöön Mannerheimintien täydeltä. Me tämän kirjan toimittajat ja kustantaja Anna-Riikka Carlson WSOY:ltä asetuimme television ääreen seuraamaan EM-karsintojen viimeistä kotiottelua. Voitolla joukkue selviytyisi seuraavan kesän EM-lopputurnakseen.

Kyllähän niin kävisi.

Mutta...

1–0.

Sehän riittää, mutta kun peliminuuteista on pelattu vasta puolet, ei se ole mitään.

2–0.

Avataan kuohuviini! Eikö se tiedä huonoa onnea? Ei pidä nuolaista ennen kuin tipahtaa.

Ei varsinkaan, kun kyse on suomalaisesta jalkapallosta.

Vasta Teemu Pukin tekemän 3–0-maalin jälkeen uusiseelantilaisen kuohuviinipullon korkki poksahuttaa. Samalla sovimme, että teemme EM-kisojen kynnykselle jalkapalloaiheisten esseiden kokoelman. Kirjoittajia aletaan rekrytoida saman tien.

Loppuvihellyksen jälkeen iskee viimeinen paha aavistus. Fanit vyöryvät katsomosta Töölön viheriölle. UEFA voi langettaa siitä sanktioita. Entä jos Suomi tuomitaankin menettämään pisteensä?

Jalkapallossakaan peli ei ole aina pelattu silloin, kun pilli soi.

Onneksi UEFA:lla riitti ymmärrystä ensimmäisen miesten arvokisapaikkansa lunastaneen maan riemua kohtaan. Kentänvaltaajat eivät horjuttaneet Suomen pääsyä EM-lopputurnaukseen. Kentänvaltaajista saimme nimen tälle kirjalle.

Huuhkajien taistelu kohti EM-kisoja on sytyttänyt Suomessa aiemmin kokemattoman jalkapalloinnon. Jalkapallosta puhuvat ja sitä seuraavat monet, joita laji ei ole kiinnostanut aiemmin lainkaan. Samaa on koettu aikaisemmin jääkiekon, koripallon, lentopallon ja salibandyn osalta,

mutta jalkapallo maailman eniten seurattuna urheilulajina on aivan omaa luokkaansa. Miesten EM-lopputurnaukseen päästyään Suomi tuntui liittyvän osaksi jalkapallokulttuuria, johon aiemmin kosketusta on saatu yksittäisten tähtipelaajien kautta.

Samalla kun jalkapallomaajoukkue on vallannut EM-kentän, jalkapallofanituksesta tuntuu tulleen ilmiö, jossa halutaan olla mukana. Katsojat ovat vallanneet kentän.

Kohtalon ivaa on, että koronavirusepidemia siirsi EM-lopputurnauksen järjestämistä vuodella. Se on kuitenkin juuri kohtalon ivaa eikä akuankkautuuria. Se on osa mystistä jalkapalloa, joka heijastaa maailmanhistoriaa olemalla osa sitä.

Kun pyysimme kirjoittajia tähän kirjaan, vastaukset tulivat nopeasti ja myönteisinä. Pyysimme kutakin kirjoittajaa lähestymään jalkapalloa omasta näkökulmastaan.

Kirjan ensimmäisessä osassa huomion saa jalkapallon politiikka ja filosofia. Avauspotkun antaa Suomen Pankin pääjohtaja, entinen Mikkelin Palloilijoiden edustusjoukkueen pelaaja Olli Rehn, joka edelleen harrastaa kuningaslajia keran-pari viikossa. Rehn tarkastelee jalkapalloa niin pienten kuin suurten yhteisöjen rakentajana, onhan se jopa Euroopan integraation edelläkävijä. Samalla Rehn avaa omakohtaisten kokemustensa

kautta näkymän skandaaleissa ryvettyneen Kansainvälisen jalkapalloliiton FIFA:n uudistamistyöhön.

Tampereen yliopiston mediakulttuurin dosentti Sami Kolamo kuvaa muistelmallisessa esseessään sitä, kuinka jalkapallon taika tarttuu televisio-ruudun välityksellä nuoreen ihmiseen ja synnyttää elinikäisen palon lajia kohtaan. Kolamon lumosi Diego Maradona, yksi suurimmista taikureista, jonka kahdesta maalista Englannin verkkoon MM-kisoissa 1986 toinen on lajihistorian ihailuimpia ja toinen kiistellyimpiä.

Toimittaja Veera Luoma-aho kirjoittaa siitä, miten monilla tavoilla fanisuhteet muodostuvat ja minkälaisia mutkia hänellä on ollut tyttönä ja naisena päästä sisälle poikien ja miesten ehdoilla toimineeseen lajiin. Sankarihahmonsa Luoma-aho löytää Yhdysvaltain tähtipelaajasta Megan Rapinoesta: »Rapinoen asenteessa oli jotain sellaista urheilun kunniaa, jota minäkin pidin tunnustettavana, mukaan ottavana ja romanttisena.»

Filosofi Tuomas Nevanlinna tarttuu varsin kuluneeseen vertaukseen jalkapallon ja uskonnon välillä. Tarkalla katseellaan hän erittelee tuoreesti ja raikkaasti ne asiat, jotka näitä elämänalueita yhdistävät ja jotka niitä erottavat. Jalkapallosta puuttuvat kysymykset kuolemasta, syyllisyydestä ja armosta: »Sen syvyyden, jonka jalkapallo nämä teemat sivuuttaessaan menettää, se saa yhteisyy-

den ja tunteiden puhtaudessa takaisin. Puhdasta voi olla vain merkityksetön».

Toisessa osassa huomio kohdistuu valmentamiseen ja valmennuskulttuuriin.

Suomen Palloliiton huippujalkapallopäällikkö Marianne Miettinen pohtii valmentamisen suuria kysymyksiä, jotka kiteytyvät ihmisten kohtaamiseen ja heidän onnistumistensa mahdollistamiseen. Valmentajan on oltava rautainen lajin osaaja, mutta uusinkaan tieto ei riitä, ellei valmentaja saa kontaktia pelaajiinsa. Miettinen kertoo rehellisesti ja kaunistelematta oman valmentajanuransa vaikeasta alusta. Vastoinkäymiset avasivat hänet näkemään pelin lisäksi myös pelaajat, yksilölliset ja tuntevat ihmiset.

Kirjailija Johanna Venho kirjoittaa »futismutsin» näkökulmasta radikaalin empatian puolustuspuheen. Radikaali empatia on Venhon mielestä keino murtaa vanhoja raja-aitoja, hakea muutosta: »Millenniaaleja ei voi pitää pimennossa, ja jalkapallostakin on tullut yhä enemmän älypeli. Aivot ovat pelaajan tärkein elin. Se, mikä ei tapahdu aivoissa, ei tapahdu myöskään jaloissa».

Identiteetti muovautuu ja sitä muovataan jalkapallon kautta. Kolmannen osan esseissä sukelletaan näihin kysymyksiin.

Työelämäprofessori Matti Apunen kuuluu niihin suomalaisiin futisfaneihin, jonka henkilöhistoriaan vaikuttivat voimakkaasti Aulis Virtasen

selostamat Englannin liigan ottelut. Apusesta tuli intohimoinen Newcastle'n kannattaja. Mustavalkopaitojen fanitus ei ole tuonut hänelle pokaalien voittamisen riemuja, mutta kylläkin kosolti elämää rikastuttavia ja välillä raskauttaviakin kokemuksia, etenkin otteluista verivihollisena pidettyä paikallisvastustajaa Sunderlandia vastaan.

Muusikko Tommy Lindgrenille futisfanin elämään kiertyy myös isä-poika-suhde. Hän harmittelee, ettei isä päässyt näkemään Huuhkajien historiallista EM-kisapaikan lunastamista. Avarakatseisena maailmankansalaisena Lindgren ei syty nationalismista, mutta Markku Kanervan joukkueelle hänkin heiluttaa ilomielin Suomen lippua, kuten olisi heiluttanut hänen pasifisti-isänsäkin. Futiksen arvokisahuumasta Lindgren on nauttinut syvin tuntein jo aikaisemmin, sillä hän on menettänyt sydämensä Italian sinipaidoille. Täyttymys tuli 2006, kun Fabio Cannavaro nosti maailmanmestaruuspokaalin.

Kirjailija Karo Hämäläinen tunnetaan pitkien matkojen juoksijana. »En ole jalkapallofani», hän tunnustaa, mutta myöntää, että haluaisi olla osa maailman suosituimman urheilulajin kulttuuria. Hämäläinen etsii syviä kokemuksia FC Barcelonan tarunhoitoiselta Camp Noulta, mutta tosiuskovaisuus pakenee häntä. Wannabe-fanikin voi syttyä suurkisojen seuraamisesta, mutta arkinen sarjajalkapallo ei saa aikaan samanlaista roihua.

Kirjailija Tommi Melender kävi lapsena sään-

nöllisesti katsomassa Kokkolan Palloveikkojen mestaruussarjaotteluita. Kokkolassa oli peli ja katsojia, mutta ei lajikulttuurista eikä fanitusta. Jalkapallon peräpohjolta katsottuna se oikea futis, jota pelattiin Anfieldilla tai Old Traffordilla, oli kuin satujen maailmaa. Melender korvasi kuvittelemalla sen, mitä ei voinut kentän laidalta oikeasti kokea. Nyt aikuisena hän miettii, edellyttääkö todellinen lajihurmos typeryyttä, sanan perusihmillisessä, ei-halventavassa merkityksessä.

Neljännessä osassa palataan takaisin suuriin linjoihin ja lajin pelillisiin ulottuvuuksiin.

Toimittaja Juha Kanerva ruotii pienten jalkapallomaiden menestysreseptejä. Kuten tunnettua, moni Suomen kokoinen tai Suomea pienempi maa on yltänyt kansainvälisillä areenoilla melkoisiin saavutuksiin. Kanerva ottaa tarkasteluunsa Norjan, Latvian ja Islannin, joille miesten arvokisat ovat ehtineet jo käydä tutuiksi. Hän kertoo, mitkä asiat nämä kolme maata tekivät paremmin kuin Suomi.

Toimittaja Johanna Nordling on rakastanut jalkapalloa lapsesta saakka. Lajitietämystään hän on syventänyt suorittamalla valmentajatutkintoja ja luotsaamalla juniorijoukkueita. Futis on Nordlingille enemmän kuin ammatti ja oikeastaan myös enemmän kuin peli, merkitysten antaja. Sykettä luovat Borussia Dortmundin ottelut, joissa hän heiluu osana hurmioitunutta fanikatsomoa. Yhteis-

söllisyyden henki on Nordlingille jalkapallon syvää ydintä.

»Rakkauden alku oli selittämätön, eikä loppua yksinkertaisesti ole. Elämä jatkuu, jalkapallo jatkuu, aina tulee seuraava 90-minuuttinen, kaudet seuraavat toisiaan ja sukupolvet samoin», Nordling kirjoittaa.

I

Olli Rehn

**Kentän miehen futismietteitä:
yhteisöllisyys ja
kansainvälisyys**

Meillä kaikilla on oma näkökulmamme jalkapalloon, ainakin laji-ihmisillä. Futista voidaan funtsia vaikkapa oman suosikkiseuran menestyksen, globaalin liiketoiminnan tai eettisten sääntöjen näkökulmasta.

Itse en halua liikaa teoretisoida – minulle futis on vapauden valtakuntaa. Nautin vihreän veran shakista itsestään: luovista pelikuvioista, kauniista teknisistä suorituksista, balettimaisesta balanssista, fiksusta taktiikasta. Totaalijalkapalloa rakastan ja catenacciota vihaan (paitsi jos pitää voittaa ennakkoon heikommalla materiaalilla.) En halua joka hetki miettiä lajin syvempää olemusta, vaan keskittyä matsin seuraamiseen, kauniisiin kuvioihin ja teknisiin suorituksiin – tai mikä vielä parempaa, omaan pelaamiseen. Välillä kroppa kremp-paa, nivelsiteet lonksuvat, välilevyt hinkkaavat ja lihakset venähtelevät, magnesiumista huolimatta, mutta niin kauan mennään kuin jalka nousee ja

potku lähtee. En ole siis mikään oikea jalkapallofani – minulle futis on vain elämäntapa.

Kuulun niihin ihmisiin, joille futis tarjoaa ennen muuta elämyksiä ja intohimoa, joskus jopa syvää liikutusta. Viimeksi saimme kokea tämän täydellä voimalla, kun Suomen miesten maajoukkue varmisti paikkansa EM-kisoissa, ensi kertaa arvokisakentillä sitten vuoden 1980 olympialaisten¹. Naisethan tämän tempun ovat tehneet jo useasti. Suomen merkittävin saavutus futiksen arvokisoissa on edelleen komea neljäs sija Tukholman olympialaisissa vuonna 1912, mikä osoittaa, että meillä on vankka historia lajin parissa. Tekonurmien myötä se saa jatkoa.

Myönnän, että minäkin olen ottanut Suomen pääsyn EM-kisoihin kovin henkilökohtaisesti. Poistihan se puolen vuosisadan mittaisen trauman kisapaikan odotuksesta, joka alkoi Suomen ensimmäisistä EM-karsinnoista vuosina 1966–67. Huuhkajien pelit karsinnoissa lämmittivät suomalaisten ja varsinkin meidän kentän miesten ja naisten mieliä.

1 Suomen jalkapallomaajoukkue on ollut mukana olympialaisissa neljästi: vuosina 1912, 1936, 1952 ja 1980. Vuotta 1912 lukuun ottamatta nuo muut kisat olivat vähän poikkeuksellisia. Joko maita jäi pois (1936, 1980) tai Suomi pääsi isäntämaana mukaan (1952). Vuoden 1912 Tukholman olympialaiset olivat Suomelle sikäli poikkeukselliset, että emme olleet vielä itsenäinen valtio, mutta pääsimme Suomeksi mukaan ja lähetimme kisoihin vahvan joukkueen – kansakunnan rakentamista sekin. Niissä lentävät suomalaiset tekivät läpimurtonsa kestävyysjuoksija Hannes Kolehmainen johdolla.

Huumorilla on sijansa elämässä, selviytymisstrategiana. Mutta auliisti myönnän, että kun viime marraskuussa twiittasin, että futiksen EM-kisapaikallaan Suomi lunasti paikkansa täysivaltaisten eurooppalaisten kansakuntien joukossa, en vähimmässäkään määrin vitsaillut.

Futis on leimallisesti eurooppalainen laji, jolla on vankka jalansija myös Latinalaisessa Amerikassa ja joka kasvaa muissakin maanosissa. Ensimmäinen oma muistikuvani Euroopasta on vuodelta 1968. En ollut valtaamassa Vanhaa, koska pelasin Eurooppa-liigaa Manchester Unitedin joukkueessa Mikkelin Urheilupuiston eli Urskin nurmella. Sen jälkeen olenkin seurannut Unitedin edesottamuksia yli puoli vuosisataa, myötä- ja vastoinkäymisissä. Seuraavana vuonna olimmekin sitten Hänninkentän eli Hänskin hiekalla. Sittemmin siirryin Tottenhamin ja Benfican kautta pariaksi kaudeksi Real Madridin kapteeniksi ennen kuin jouduin 11-vuotiaana eläkkeelle Mikkelin Palloilijoiden nappulaliigasta. Onnellista aikaa, eikä ole tarvinnut katua 70-luvun tekemisiä. Liigan lopputaulukko uutisoitiin Länsi-Savossa. Miltä olisi tuntunut, jos A.C. Milanin ja Real Madridin sijasta lehti olisi kirjoittanut, että Kiiskinmäki voitti kultaa ja Siekkilä hopeaa?

Hänski ja Urski tulivat sittemmin vieläkin tutummiksi, kun pelasin MP:n juniorijoukkueet läpi ja pari-kolme kautta edustusjoukkueessa. Kokemuk-

seni mestaruussarjasta ajoittui MP:n kahden huipputukauden eli 1970- ja 1990-luvun väliin. Euroopan kentillä kannatan Unitedin punapaitoja – hienoimpia hetkiä oli vuoden 1999 mestarien liigan finaali, jossa David Beckhamin ja kumppanien loistavan sukupolven United kaatoi Bayern Münchenin lisäaikamaalilla, tyttäreni 1-vuotispäivän kunniaksi. Mutta kotikentällä ja perimmiltään sydän pysyy MP:n sinisenä. Mikkelin jalkapallokulttuuri on aina ollut vahvaa, ja MP:n nousu ykköseen vuodeksi 2020 antaa eväitä uuden menestyksen rakentamiseen, mistä sopii iloita. Myös Mikkelin Kissat tekee arvokasta juniore- ja nuorisotyötä ja pelaa nykyisin kakkosessa. Junantuomille muuten tiedoksi, että MP äännetään »empee», kuten seuran ikifani ja paikallismatsien kronikoitsija Tuomas Manninen on muistaakseni *Ilta-Sanomissa* joskus kirjoittanut.

MP-vuosiini liittyy myös yksi poikkeuksellinen sattuma: olen kerran kieltäytynyt yhteiskunnallisesta luottamustehtävästä. Tämä tapahtui B-juniorien saunaillassa kauden alkaessa keväällä 1978. Valmentajamme olivat päätyneet esittämään minua joukkueen kapteeniksi. Tiesin omat rajoitteeni pelaajana – olin vastikään toipunut vaikeasta välivuodesta polvien kasvukipujen eli Osgood-Schlatterin taudin takia – ja sen, että pelintekijämme Raine »Rane» Kärkkäinen olisi paras tehtävään. Joten pyysin puheenvuoron, kieltäydyin ja ehdotin Ranea kapteeniksi. Hetken hiljaisuuden jälkeen tämä hyväksyttiin,

Rane valittiin kapteeniksi ja minut varakapteeniksi. Pelasimmekin aika hyvän kauden. Kolmikkomme kolmas mies Jussi-Pekka »Juse» Peitola voi todistaa saunaillan tapahtumat, samoin Ilkka »Ili» Mäkelä ja Esko »Ese» Korhonen, kun olivat paikalla.

Minun Eurooppani alkoi muotoutua eurooppalaisten futisjoukkueiden kautta. Euroopan integraatiossa jalkapallo on kulkenut politiikan edellä. Ensimmäiset eurooppalaiset cup-turnaukset pelattiin vuosia ennen kuin Euroopan yhteisön, nykyisen Euroopan unionin, luonut Rooman sopimus näki päivänvalon vuonna 1957. Vastaavasti 1990-luvun alkupuolelta lähtien pelattu Euroopan jalkapalloliiton UEFA:n mestarien liiga on saavuttanut ja osin ohittanutkin kansalliset sarjat merkitykseltään.

Lieveilmiöistään kuten huliganismista ja yliskaupallisuudesta huolimatta jalkapallo on onnistuneesti edistänyt myös ihmisten välistä yhdenytymistä. Lapsuudenystäväni Mikko Savikko, yksi Siekkilän joukkueemme parhaista pelaajista, viettää pian 40-vuotishääpäiväänsä Barcelonassa, jossa hän yhä asuu. Hän tapasi espanjalaisen vaimonsa Emilian reissatessaan interraililla – tietenkin futiksen MM-kisojen aikana vuonna 1982. Eurooppa ei ole vain Brysselin byrokratiaa, vaan myös suurta jalkapallo-ottelua!

Koska jalkapallo on niin keskeinen osa eurooppalaista elämänmuotoa, se tarjoaa yhteisen ja useimmille ymmärrettävän kielen, ja futisver-

taukset menevät perille melkein kaikilla Euroopan kolkilla. Se toimii sekä small talkina että hard talkina. Small talkista esimerkkinä, että Espanjan talousministeri Luis De Guindosin kanssa tapasimme aloittaa palaverit Atletico Madridin matseja arvioimalla – hän on tiukka Atleticoon kannattaja. Saksan Wolfgang Schäublen kanssa tapasimme noteerata Bayern Münchenin tuoreimmat suoritukset. Mutta myös hard talk oli välillä välttämätöntä: kun Euroopan vakausmekanismia toukokuussa 2010 luotiin, jouduin euroryhmässä herättelemään valtiovarainministereitä kriisin eksistentiaaliseen luonteeseen korostamalla, että olemme jo epätoivoisesti lisääjällä («injury time»), eikä päätöstä voida enää siirtää. Usein vertaukset toimivat, toisinaan taas eivät. Vakausmekanismi syntyi kun painetta luotiin, tosin ei ehkä vain futisvertauksilla. Briteille sanoin, että vaihtopenkiltä ei voi vaikuttaa pelin kulkuun, vaan maalit tehdään kentällä – mutta tämä ei estänyt Brexitiä. Ehkä siinä oli isommat voimat liikkeellä.

*

Jalkapallo on joukkuepeliä, ja parhaimmillaan vielä enemmän: yhteisöllisyyttä. Oma futisyhteisöni on Pallokentän Sosiaalipalloilijat eli Soppa, joka pelaa kolme kertaa viikossa Helsingin Töölön Pallokentällä. Säännöt ovat selkeät: maalit hyväksytään

vain suoraan syötöstä ja ilmasta, mikä vaatii rahtusen tekniikkaa; peli kulkee laitojen kautta, ainakin periaatteessa; aina pelataan kymmeneen tai aikapelissä tuntiin asti; kaikki pelaavat jotka kynnelle kykenevät, stadiit, stamut ja mamut; rappaaminen on kielletty; huono saa olla mutta ei tyhmä (=sääntöjä pitää noudattaa); käsivirheet ja muut rikheet tunnustetaan ilman varriakin; pelin jälkeen menään silloin tällöin palauttavalle hiivapirttelölle.

Käynnistimme vastikään Sopan 30-juhlavuoden. Perustajaisät syksyllä 1990 olivat Erkki »Egon» Alaja ja Nils-Erik »Nipa» Mikander, jotka alkoivat kauden päätyttyä skulata kahdestaan Bolliksen Saharassa, kun ei ollut parempaakaan tekemistä. Pikkuhiljaa sana alkoi kulkea ja kundeja tuli lisää mukaan, leidejäkin. Bolliksella skulanneiden (tai vankilakävelleiden) listalla on nyt ainakin 516 soppalaista. (Vankilakävely on eriasteisista loukkaantumisista kärsiville tarkoitettu liikuntamuoto, jossa kierretään soppamatsin puolikasta kenttää tunnin ajan.)

Olen ollut Sopassa mukana melkein alusta lähtien. Soppaan tulin Mikkelin Palloilijoista mm. SavU:n ja FC St. Michelin, FC Hopsin ja Kelen, FC Ylkkärin ja Triikiinien kautta. Välillä meni vuosia Brysselin Finland Unitedissa, jonka Timo Pesosen ja Thomas Kringsin kanssa perustimme vuonna 1995, mutta koetin myös komissaarivuosina tulla skulaamaan ja sittaamaan ja bamlaamaan Soppaan aina kun vähemmän tärkeiltä kiireiltä pääsin.

Viime kesänä Sopan merkitys taas kirkastui, kun olin ehdolla pariin kansainväliseen tehtävään. Se, ettei EKP tai IMF natsannut, oli henkilökohtaisesti helpotus – nyt voin edelleen käydä Sopassa edes kerran-pari viikossa. Minulle ja varmasti monelle muulle soppalaiselle Soppa on kerta kaikkiaan korvaamaton henkireikä.

Sitä on myös Soppakanava. WhatsApp-ryhmämme on monelle meistä kovin tärkeä sosiaalinen kanava. Minäkin seuran työreissuilla Euroopan liigoja sen kautta – ei tarvitse itse katsoa telkkaria, mutta silti pysyy kartalla, ainakin Poolin ja Cityn matseista, ja Leedsin ja Spursin. Ja onhan Soppakanava myös informaatiokanava, tosin siitä on kyllä tullut toissijainen funktio.

Sopan juhlavuosi kestää koko vuoden 2020. Siinä on komeaa symboliikkaa. Viime marraskuussa Teliällä purkautui yksi kansallinen trauma, joka oli kestänyt yli puoli vuosisataa. Moni meistä värjötteli Stadikalla sateisena syksynä 1997, jota ei tietenkään enää muistella. Ottaen huomioon sen panoksen, jonka Soppa on antanut Suomi-futiksen menestyksen eteen – ajattelen Jari »Jallu» Rantasta, Mikael »Miklu» Forssellia, Christina »Chrisse» Forssellia, Mika »Altsi» Aaltosta, Petri »Kossu» Heliniä ja monia muita – on vain oikeus ja kohtuus, että Sopan 30. juhlavuosi on myös Suomi-futiksen kansainvälinen läpimurtovuosi!

Soppa eli Pallokentän Sosiaalipalloilijat ei siis

ole rekisteröity futisseura eikä edes futisjoukkue, vaan stadilaisten futaaajien riippumaton futis-yhteisö, joka yhdistää eri seuroissa pelanneita kundeja ja leidejä. Tässä piilee yksi Sopan ydin: se ei tosiaan ole seura eikä rekisteröity yhdistys, joissa aina syntyy hierarkioita ja organisaatiopeliä, vaan yhteisö, jonka jäsenyyttä voisi kuvata sanalla asiakasomistajuus. Omistajuutta ei delegoida seuran johdolle, vaan Soppa kuuluu kaikille².

Soppa on ennen muuta sosiaalinen yhteisö, jossa kaveria kannatellaan kun vaikeuksia on. Veteraaneistakin huolehditaan. Sopan tytärseura on kunniakas F.C. Cremonese, sammuneiden tähtien saattojoukkue, joka tukee loppuunpalaneiden starbojen viimeisiä potkujia.

Syntyperäisille stadilaisille soppalaisille pitää antaa erityiskiitos siitä, että myös mamut ja stamut on otettu sujuvasti porukkaan. Samaa pätee Puotinkylän Valtin ikämiehiin, Muurisen Antin ja kumppanien mainioon porukkaan, joiden kanssa olen viime vuosina päässyt pelaamaan. Minäkin kun olen stamu eli stadiinmuuttaja, noin 37 vuo-

2 Käytän tässä artikkelissa johdonmukaisuuden vuoksi termiä »futis», joka on stadin slangissa varhaisempaa alkuperää kuin »fudis», joka vakiintui rinnakkaistermiksi vasta noin 1960-luvulta lähtien. Ilmeisesti futis-sanan juuret ovat stadin kaksikielisyydessä: jalkapallohan on ruotsiksi »fotboll». Lapsuuteni ja nuoruuteni Mikkelissä puhuttiin termeillä »jalis» tai »jalkkis» tai satunnaisesti »fudis». Kuvittelimme, että stadissa puhutaan fudiksesta, ei futiksesta. Tarkemmin aiheesta löytyy tietoa mm. *Tsilarista*, joka on Stadin Slangi ry:n ansiokas perinne- ja murrelehti.

den kokemuksella... asuin ensimmäiset 20 vuotani Mikkelissä; Stadissa olen asunut syksystä 1983, ja sittemmin bunkkasin enemmän tai vähemmän pysyvästi Brysselissä lähes 20 vuotta – sehän tekee yhteensä kai vähän päälle 75 vuotta, mikä näin 57-vuotiaalle hemmolle lienee aika hyvä saldo!

Tämä kertoo etenkin siitä, että ihmisellä voi olla päällekkäisiä identiteettejä – suomalainen, eurooppalainen, stadilainen, sudeettisavolainen – ja siitä, miten hyvin Soppa on hoitanut kotouttamisen. Kiitos Soppa!

Kaikkihan muuten tietävät, että stamujen integrointi on mamujakin vaikeampaa. Siitä on osoituksena (stadilaisten vaatimuksesta) muutama vuosi sitten pelattu stadiit vs. stamut -matsi, jonka lopputulosta en tässä tilanpuutteen vuoksi lähde toistelemaan. Hyvinhän stadiit zempasivat, mutta kun matsin ennakkoehtona rekrytoin mamut stamujen joukkueeseen, voitosta ei jäänyt epäselvyyttä. Kerta riittääköön – jatkossa pysytään puna- ja keltaliiveinä ja jako tehdään rivistä ilman suhmurointia. Liian vakava identiteettipolitiikka on yhteiskunnalle vaarallista, sillä se luo turhaa vastakkainasettelua, jota on muutenkin jo enemmän kuin kotitarpeiksi. Allekirjoitan Eki Alajan filosofian, että Suomi = Stadi + Bönde.

Toinen Sopan perusominaisuus on kansainvälisyys. Tästä kertovat paitsi Soppa-reissut sekä mamujen ja stamujen kotouttaminen, myös tai

etenkin se, että meillä on ollut rosterissa pelaajia lähes 40 eri maasta!

Soppa on soluttautunut vähän kaikkialle myös kansainvälisesti. Morenin Pekka on tehnyt hienoa duunia EU-maiden finanssiministerien ilmasto-koalition eteen. Petteri »Pelle» Kauppinen pyörittää EU:n kiky-neuvostoa. Francois »Trese» Castel on SlideMerin ykkösmyyntitykki Afrikassa. Timo »Vädde» Väisänen laskuttaa Käpylästä Kazaniin ja Vuokista Vladivostokiin. Juha »Julle» Karjalainen taas tunnetusti johtaa UEFA:n turvallisuustoimintaa soppamaisella taktiikalla »laitojen kautta, keskeltä sisään», ja homma pelaa eikä turvallisuus ole uhattuna.

Futis onkin viimeisen päälle kansainvälinen, universaali laji, jossa rasismilla ei saisi olla sijaa, ei kentillä eikä katsomoissa. Gary Lineker sanoi oivasti yhdessä haastattelussa jokin aika sitten:

»Jalkapalloilijat ovat kaikkein vähiten rasistisia, koska he ovat kasvaneet ympärillään eritoutuisia, erivärisiä ja erilaisia ihmisiä, jotka ovat kotoisin eri maista. Kukaan ei pukuhuoneessa katso ympärilleen ja ajattele: 'Tuo on musta, tuo on aasialainen, tuo on... [WHATEVER, vaikka sudeettisavolainen], vaan että tuo on hyvä pelaaja, tuo on hyvä tyyppi, tuo ei ole.' Mitään muuta ei edes näe.»

Lineker ei ole ehkä mikään Martin Luther King tai Nelson Mandela, mutta minun korviini tuo kuulostaa realismissaan paremmalta kuin YK:n

ihmisoikeuksien julistus. Respect! Ei rasismille!
No à racismo!

Vielä kun kansainvälisyydestä puhutaan, en malta olla kertomatta, miten jouduin Sopan takia pyytämään anteeksi Saksan Bundesbankin pääjohtajalta. Teimme Sopan Räisäsen Karin kanssa haastattelua keväällä 2019 Hesariin. Räisä kyseli minulta EKP:n pääjohtaja-asiasta, noin 10 eri kulmasta. En vastannut suoraan, kun kampanjaa-jota-ei-ollut ei niin pidä tehdä. Sitten Kari juonikkaasti viittasi Saksan Bundesbankin pääjohtaja Jens Weidmanniin ja kysyi, että käykö tässä niin kuin futiksessa, että lopussa Saksa voittaa aina, vaikka rankkareilla... Kuittasin heti, että »Ei aina, muistathan Antonín Panenkan!»! Viittasin tietysti kaikille laji-ihmisille tuttuun Panenkan legendariseen zippimaaliin Länsi-Saksan veskarin Sepp Maierin taakse vuoden 1976 EM-finaalissa, joka ratkaisi Euroopan mestaruuden ja jota monet ovat sen jälkeen kopioineet – vaihtelevalla menestyksellä.

No, lehdessä juttu oli kunnan journalismia ja asiat kohdallaan. Kari teki laadukasta duunia, ammattireiska kuten aina. Mutta Saksan mediassa juttu vääntyi jostain käsittämättömästä syystä muotoon »Rehn sanoo: Saksa on vielä voitettavissa!»! – Ei mennyt oikein putkeen. Eurooppalaiseen henkeen ei kuulu käydä kisaa kansallisuuksien vaan pätevyyden pohjalta. Joten piti ottaa

kännykkä karvaiseen käteen ja kilauttaa kaverille ja pyytää Jensiltä anteeksi. Niin asia kuitattiin.

*

Minun rastini – tai ristini – kansainvälisillä kentillä on viimeisen parin vuoden ajan ollut Kansainvälisen jalkapalloliiton FIFA:n hallinnon uudistaminen, tai paremminkin osallistuminen sen uudistamistyöhön kokemusperäisiä neuvoja antamalla. Ennen kuin virtuaalisia tomaatteja alkaa sadella, niin tiedoksi, että korruptiota on systemaattisesti kitketty ja FIFA tänään on aivan eri planeetalta kuin vielä joitakin vuosia sitten.

Olen toiminut viimeiset pari vuotta FIFA:n Governance Committeeen eli hallinnon uudistamisen komitean varapuheenjohtajana. Sen puheenjohtajana toimii Intian korkeimman oikeuden vastikään eläköitynyt tuomari Mukul Mudgal, joka muutama vuosi sitten siivosi Intian krikettiä ravistelleen korruptioskandaalin.

Tehtävänäimme on ollut tehdä ehdotuksia hyvän hallintotavan ja eettisten sääntöjen edistämiseksi ja juurruttamiseksi FIFA:n toiminnassa. Lisäksi toimimme neuvoa-antavana ryhmänä FIFA:n neuvostolle ja johdolle ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa ja kestävästä kehitystä koskevissa asioissa. Haasteita on kieltämättä riittänyt, mutta tuloksiaakin on tullut.

**Usein hyvään elämään
ei muuta tarvita kuin 22 pelaajaa
häikäisevänvihreällä pelikentällä
ja jalkapallo.**

Kentänvaltaajissa joukko tunnettuja suomalaisia kirjoittajia pohtii suhdettamme pallopeleistä jaloimpaan.

Mikä on jalkapallon merkitys?
Kuinka rakkaus lajiin syntyy?
Mikä mahdollisti Suomen EM-paikan,
ja mitä siitä seuraa?

Tämä on kirja, jossa on sijaa yhtä lailla Diego Maradonalle kuin futismutsille, Megan Rapinoelle kuin valioliigafanille, tunteelle ja älylle, raivolle ja naurulle. Näkemyksiään ja kokemuksiaan esittelevät esseistit, toimittajat, ammattilaiset – intohimoisia jalkapallon rakastajia kaikki.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-45189-2